

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри іноземної
філології, українознавства та
соціально-правових дисциплін
Протокол № 1 від 01.09.2022 р.
Завідувач кафедри
_____ *С. А.* Остапенко

РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ
«КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ХУДОЖНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ»

Ступінь: бакалавр

Кількість кредитів ECTS 5

Розробник: Остапенко С. А.
к.п.н., доцент

2022 – 2023 навчальний рік

1. Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни
Обов'язкова / вибіркова дисципліна	вибіркова
Семестр	весняний
Кількість кредитів	5
Загальна кількість годин	150
Кількість змістових модулів	2
Лекції, годин	-
Практичні/ семінарські, годин	64
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	86
Тижневих годин для денної форми навчання:	
аудиторних	4
самостійної роботи студента	5,4
Вид контролю	залік

2. Мета та завдання дисципліни

Мета – закласти студентам теоретичні основи перекладу художнього тексту та сформувати навички виконання адекватного літературного перекладу фрагментів прозового, поетичного та драматургічного текстів першотвору.

Завдання – ознайомити студентів із сучасними підходами до перекладу художніх творів; виробити у студентів вміння виявляти жанрові, стильові, структурні і тематичні матричні складові художнього тексту першотвору, що підлягають відтворенню при перекладі; навчити студентів здійснювати порівняльний перекладацький аналіз художніх текстів оригіналу та перекладу; сприяти усвідомленню студентами концептуальних відмінностей текстів художнього та інших стилів і необхідності застосування перекладацьких прийомів, що відбивають стан артефактів і ментафактів текстів оригіналу відповідно нехудожнього та художнього мовлення; навчити студентів розпізнавати стилістичні прийоми і засоби виразності художньої мови тексту оригіналу; коментувати доречність перекладацьких трансформацій для збереження образності у мові перекладу; практикувати виконання літературних перекладів текстів чи фрагментів текстів художніх творів (прози та поезії).

Предмет – техніки та способи перекладу художнього тексту.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

Тема 1. Художній переклад і його специфіка

Тема 2. Об'єктивні та суб'єктивні чинники у художньому перекладі

Тема 3. Порівняльний аналіз художнього тексту і його першотвору

Тема 4. Особливості перекладу прозових творів

Тема 5. Особливості перекладу драматичних творів

Тема 6. Особливості перекладу поезії

Опанування дисципліни дозволяє забезпечити:

1) формування:

– **інтегральної компетентності:**

здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов;

– **загальних програмних компетентностей:**

здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань;

здатність учитися і оволодівати сучасними знаннями;

здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;

уміння виявляти, ставити та вирішувати проблему;

здатність працювати в команді та автономно;

здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово

здатність спілкуватися іноземною мовою;

здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;

здатність проведення досліджень на належному рівні;

– **фахових програмних компетентностей:**

здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні;

здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов, що вивчаються;

здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних фактів, інтерпретації та перекладу тексту;

усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами;

здатність здійснювати перекладознавчий аналіз текстів різних стилів і жанрів;

здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення;

здатність здійснювати перекладацьку діяльність різних видів;

здатність аналізувати та розуміти ситуацію на ринку перекладацьких послуг з урахуванням вимог до роботи перекладача, професійного стандарту;

2) досягнення **програмних результатів навчання:**

ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й

систематизувати;

організовувати процес свого навчання й самоосвіти;

використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності;

розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів;

знати й розуміти систему мов, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності;

знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності;

знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами;

аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють;

забезпечення міжмовної та міжкультурної усної та письмової комунікації та міжмовного і міжкультурного обміну інформацією в різних галузях шляхом перекладу різноманітних за змістом та жанром текстів іноземною (іноземними) та українською мовами;

здійснювати перекладознавчий аналіз текстів різних стилів і жанрів;

знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності;

збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання;

мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах;

знання ролі перекладача та принципів професійної діяльності; володіння прийомами забезпечення якості перекладу (вичитування, критичне оцінювання, редагування, зворотний переклад);

аналізувати та розуміти та ситуацію на ринку перекладацьких послуг з урахуванням вимог до роботи перекладача, професійного стандарту

3) набуття **результатів навчання** (згідно Дублінських дескрипторів):

– **знання:**

принципів аналізу художніх текстів, встановлення їх жанрово-стильової приналежності;

особливостей композиції прозового, драматургічного та поетичного тексту;

стилістичних засобів та прийомів, що застосовуються для досягнення образності художнього тексту;

способів логіко-семантичних перетворень мікро- та макротексту;

можливостей і шляхів перенесення мовно-літературних характеристик першотвору в структуру тексту перекладу;

типів трансформацій при відтворенні змісту та реалій оригіналу в перекладі.

– **уміння/навички:**

аналізувати текст, що підлягає перекладу;

виділити сюжетну лінію, сильні позиції, інформаційні вузли та визначати ступінь необхідності збереження їх у тексті перекладу;

правильно оцінювати культурно-історичну обстановку, в якій створювався текст, і співвідносити її з тією, у якій створюється переклад;

розглядати можливості та доцільність збереження певних рис оригінального твору і шляхи перетворення у тексті перекладу того, що не може бути відображеним точно;

досягти прагматичної мети, для чого обирати потрібну модель перекладацького процесу;

застосувати доречні семантичні трансформації при перекладі для збереження образності тексту оригіналу;

основою своїх дій зробити творчий підхід до праці.

– **комунікація:**

використовувати набуті знання в ході ведення дискусій з проблемних питань означеної наукової сфери; бути підготовленим для фахової комунікації із представниками наукових кіл;

ефективно встановлювати і підтримувати комунікацію в навчальних ситуаціях, здійснювати чіткі та детальні повідомлення на різні теми, аргументувати свою позицію щодо обговорюваної проблеми; здійснювати двосторонній усний переклад;

– **відповідальність і автономія:**

вміти самостійно опрацювати матеріал, виконувати індивідуальні завдання означеної проблематики, бути відповідальним щодо постійного дотримання правил академічної доброчесності, виявляти самостійність і соціальну відповідальність при виконанні функціональних обов'язків;

належним чином поводити себе і реагувати у типових академічних, професійних, світських і повсякденного ситуаціях, а також знати правила взаємодії між людьми у різних ситуаціях.

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	усього	У тому числі			
		л	п/с	лаб	срс
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1: Основні засади художнього перекладу					
Тема 1. Художній переклад і його специфіка	15		2		13
Тема 2. Об'єктивні та суб'єктивні чинники у художньому перекладі	15		4		11
Разом за змістовим модулем 1	30		6		24

Змістовий модуль 2: Основні проблеми художнього перекладу					
Тема 3. Порівняльний аналіз художнього тексту і його першотвору	30		14		16
Тема 4. Особливості перекладу прозових творів	35		18		17
Тема 5. Особливості перекладу драматичних творів	25		14		11
Тема 6. Особливості перекладу поезії	30		12		18
Разом за змістовим модулем 2	120		58		62
Усього годин	150		64		86

4. Теми семінарських/практичних/лабораторних занять

№ з/п	Вид та тема заняття	Кількість годин
1	Практичне заняття Художній переклад і його специфіка	2
2	Практичне заняття Об'єктивні та суб'єктивні чинники у художньому перекладі	4
3	Практичне заняття Структура художнього твору і переклад	4
4	Практичне заняття Рівні адекватності перекладу першотвору	2
5	Практичне заняття Індивідуальність автора і особистість перекладача	4
6	Практичне заняття Деталь і ціле в художньому перекладі	4
7	Практичне заняття Особливості перекладу прозових творів	2
8	Практичне заняття Стиль і стилізація при перекладі прозових творів	4
9	Практичне заняття Ідейна образна структура прозового твору	2
10	Практичне заняття Засоби лексико-семантичної когезії художнього прозового тексту та способи їх відтворення в тексті перекладу	4
11	Практичне заняття Лексичні труднощі при перекладі прозових творів.	2
12	Практичне заняття Морфологічні труднощі при перекладі прозових творів.	2
13	Практичне заняття Синтаксичні труднощі при перекладі прозових творів.	2
14	Практичне заняття Принципи еквівалентності	2
15	Практичне заняття Фактори, що зумовлюють труднощі адекватного відтворення смислу драматургічного твору при перекладі	2
16	Практичне заняття Лексичні особливості перекладу драматургічних творів	2

17	Практичне заняття Морфологічні особливості перекладу драматургічних творів	2
18	Практичне заняття Синтаксичні особливості перекладу драматургічних творів	2
19	Практичне заняття Класична англійська драма в українських перекладах. Зіставний аналіз	4
20	Практичне заняття Функції поетичного твору через призму завдань перекладача	2
21	Практичне заняття Проблема пошуку відповідників для збереження стилістичного реєстру віршованого художнього твору	2
22	Практичне заняття Труднощі перекладу силаботонічних, силабічних та античних віршів	2
23	Практичне заняття Лексика поетичного тексту з погляду стилістичної стратифікації словника	2
24	Практичне заняття Класична англійська лірика в українських перекладах. Зіставний аналіз	4
	Всього	64

5. Розподіл балів, які отримують студенти

Вид контролю: залік

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ рівень сформованості компетентностей студента визначається сумою балів, отриманих за результатами складання змістових модулів.

Оцінювання студентів протягом семестру (очна форма навчання)

№ теми практич- ного заняття	Аудиторна робота					Позааудитор- на робота	Сума балів
	Тестові завдан- ня	Виконання практичних завдань теми	Обговорен- ня теоретичних питань теми	Індиві- дуальне завдання	ПМК	Завдання для самостійного виконання	
Змістовий модуль 1							
Тема 1		2				1	3
Тема 2		2				1	3
Тема 2.1				2			2
Разом змістовий модуль 1		4		2		2	8
Змістовий модуль 2							
Тема 3		1					1
Тема 3.1		1					1
Тема 4		2				1	3
Тема 5.1		2				1	3
Тема 5.2		2				1	3
Тема 6.1		2				1	3
Тема 6.2		2				1	3

Тема 7		2				1	3
Тема 8.1		2				1	3
Тема 8.2		2				1	3
Тема 9		2				1	3
Тема 10.1		2				1	3
Тема 10.2		2				1	3
Тема 11		2				1	3
Тема 12		2				1	3
Тема 13		2		4		1	7
Тема 14		2				1	3
Тема 15		2				1	3
Тема 16		2				1	3
Тема 17		2				1	3
Тема 18		2				1	3
Тема 19		2				1	4
Тема 19.1				3			3
Тема 20		2				1	3
Тема 21		2				1	3
Тема 22		2				1	3
Тема 23		1				1	2
Тема 24		1				1	2
Тема 24.1							
Разом змістовий модуль 2		50		7	10	25	92
Разом							100

**Оцінювання студентів протягом семестру
(заочна форма навчання)**

Поточне тестування та самостійна робота				Сума в балах
Змістовий модуль 1	Індивідуальне завдання 1	Змістовий модуль 2	Індивідуальне завдання 2	100
20	30	20	30	

Загальне оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

Оцінка		
100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	

70-74	D	3, «задовільно»
60-69	E	
35-59	FX	2, «незадовільно»
0-34	F	